

PITANJA I ODGOVORI

Vrijeme u kojem živimo iznimno je bremenito na svim područjima života. Dvogodišnja epidemija bolesti COVID-19 ostavila je tragove na svima nama i gotovo svemu oko nas. Unatrag dvije godine svjetska preokupacija bila je epidemija sa svim problemima koje je donijela; od bolesti, opterećenja zdravstva, povećanih zdravstvenih potreba stanovništva, osiromašenja, slabljenja nekih gospodarskih grana, migracije stanovništva. Pomislili smo da napokon dolaze bolje vijesti, cjepivo protiv COVID-19 postalo je dostupno diljem naše planete, bolje se nosimo s pandemijom, puno smo toga naučili i usvojili. Iako brojevi oboljelih još nisu tako mali kako smo željeli, ipak se osjeća određeno olakšanje i nazire „primirje“ ili „suživot“ s virusom. Dodatne šokantne vijesti na samom kraju veljače ove godine; počeo je rat, Ukrajina je napadnuta.

Uz toliko loših vijesti u prošle dvije godine bili smo uvjereni da lošije ne možemo čuti. Do nas stižu slike razaranja, ljudske patnje, smrti, stradanja djece, civila, materijalne destrukcije, opasnosti od radijacije i slike užasa, koje su nam obnovile sjećanja na Domovinski rat. Mislili smo kako to više nikada neće biti moguće u naprednoj, civiliziranoj Europi.

Sada stojimo bespomoćni gledajući strahote koje nastaju upotrebom moćnih naprednih ali razarajućih tehnologija koje je stvorio ljudski um. Tehnologija koja sije smrt, donosi patnju, invaliditet, siromaštvo, beskućništvo. Kako usmjeriti ljude da proizvode ono što će služiti čovjeku za una-

pređenje života, povećanje životnog standarda, povećanje pristupa obrazovanju i zdravstvenoj skrbi, smanjenje siromaštva, boljih radnih uvjeta? Očito je vrijeme za intenziviranje rada na unapređenju i zaštiti mentalnog zdravlja, podizanju svijesti o potrebi edukacije naraštaja koji dolaze; da su mir, zdravlje i nove tehnologije koje služe napretku u mirnodopskim uvjetima imperativ u vremenu koje dolazi, kako se čovječanstvo ne bi kretalo u smjeru koji donosi destrukciju, patnju i bol.

1. Mogu li se za djelatnike koji se zapošljavaju putem ugovora o sezonskom radu i koji se prethodno upućuju na liječničke preglede, podnijeti zahtjevi Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje za refundaciju troškova navedenih liječničkih pregleda?

U skladu sa člankom 16. stavkom 1., točkom 14. i 15. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, na obvezno zdravstveno osiguranje za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti obvezno se osiguravaju i osobe koje se zapošljavaju na privremenim odnosno povremenim sezonskim poslovima u poljoprivredi.

U slučaju priznate ozljede na radu ili profesionalne bolesti, ove osigurane osobe ostvaruju prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja koja, u skladu sa člankom 17. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju te člankom 6. stavkom 3. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog

osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, obuhvaćaju pravo na zdravstvenu zaštitu te pravo na novčane naknade.

Međutim, navedene osigurane osobe nisu obuhvaćene člankom 71. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, kojom odredbom su definirani osiguranici koji u sklopu obveznog zdravstvenog osiguranja ostvaruju pravo na specifičnu zdravstvenu zaštitu, u koju ubrajamo i preventivne prethodne i periodične zdravstvene preglede. Slijedom navedenog, preventivni zdravstveni pregledi ovih osoba ne mogu se obavljati na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

2. Zaposlenik je prilikom vađenja krvi na redovitom sistematskom pregledu zadobio trombozu vene. Može li se u vezi s navedenim događajem podnijeti prijava o ozljedi na radu?

Ako se radi o zdravstvenom pregledu u sklopu specifične zdravstvene zaštite radnika odnosno obveznom zdravstvenom pregledu koji je potreban za obavljanje poslova na kojima je osiguranik zaposlen, tada je ozljeda koja je nastala za vrijeme pregleda – ozljeda koja je nastala u vezi s radom pa se, ako su zadovoljeni ostali zakonski uvjeti, može podnošenjem prijave o ozljedi na radu pokrenuti postupak utvrđivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu.

Na temelju članka 67., točke 4. i 5. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ozljedom na radu ne smatra se ozljeda odnosno bolest do koje je došlo zbog kronične bolesti te urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu bolest.

U postupku utvrđivanja činjenica mjerodavnih za donošenje odluke, od važnosti bi stoga bila i stručna medicinska ocjena liječničkog povjerenstva Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje na navedene okolnosti koje, ako se utvrde, predstavljaju zapreku za priznavanje ozljede na radu.

Ako se u predmetnom slučaju radilo o sistematskom pregledu kojeg, u organizaciji poslodavca, radnik može ali i ne mora obaviti, koji pregled je neobvezujući i dobrovoljnog karaktera te koji nije povezan s obvezom rada i vrstom poslova

na kojima je radnik zaposlen, takav zdravstveni pregled, unatoč tome što je u organizaciji poslodavca, predstavlja aktivnost iz članka 67., točke 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Spomenuta aktivnost koja nije u vezi s obavljanjem radnih zadaća osiguranika, vrstom poslova radnog mjesta te radnim aktivnostima na osnovi kojih je osiguranik osiguran u obveznom zdravstvenom osiguranju te se ozljeda nastala za vrijeme takvog pregleda ne može smatrati ozljedom na radu u smislu navedenih zakonskih odredbi, slijedom čega u takvom slučaju nije oportuno podnositi prijavu o ozljedi na radu.

3. Osiguranik je preminuo u tijeku podnošenja prijave o profesionalnoj bolesti zbog profesionalne izloženosti azbestu. Može li se posthumno izdati mišljenje o profesionalnoj bolesti nadležnog doktora specijalista medicine rada i pokrenuti postupak utvrđivanja profesionalne bolesti?

Prema članku 129. stavku 2. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju te članku 40. stavku 2. Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, u slučaju smrti osigurane osobe, član obitelji može zahtjevom upućenim Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje pokrenuti postupak utvrđivanja profesionalne bolesti.

Na temelju dostupne medicinske i ostale dokumentacije povezane s poslovnom aktivnosti poslodavca preminulog osiguranika te poslovima koje je preminuli osiguranik obavljao, nadležni doktor specijalist medicine rada može posthumno izdati mišljenje o profesionalnoj bolesti.

U postupku utvrđivanja činjenica radi priznavanja profesionalne bolesti obvezno se pribavlja i mišljenje Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, u skladu sa člankom 49. stavkom 2. navedenog Pravilnika.

Ako se na temelju provedenog postupka doneše odluka o priznavanju prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj profesionalne bolesti te se, ovisno o vrsti i tijeku bolesti, utvrdi da je smrt osigurane osobe nastupila kao neposredna posljedica priznate profesionalne bolesti, u skladu sa člankom 70. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju osigurava se pravo na nakna-

du za pogrebne troškove pravnoj ili fizičkoj osobi koja je snosila troškove pokopa osigurane osobe, u visini jedne proračunske osnovice.

Pravna ili fizička osoba koja je izvršila pokop umrle osigurane osobe ostvaruje ovo pravo na osnovi pisanog zahtjeva koji se podnosi nadležnom regionalnom uredu odnosno područnoj službi Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje prema mjestu prebivališta odnosno boravišta umrle

osigurane osobe. Uz zahtjev prilaže se dokaz o smrti osigurane osobe (smrtni list), dokaz o izvršenom pokopu osigurane osobe te dokaz da je smrt neposredna posljedica priznate profesionalne bolesti, o čemu nalaz, mišljenje i ocjenu daje liječničko povjerenstvo Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, u skladu sa člankom 29. Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*